

PSIHOLLOGIA JUDICIARĂ

AUTONOMIA PERSONALĂ – FACTOR ESENȚIAL ÎN DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII POLIȚIȘTILOR

PERSONAL AUTONOMY – A KEY FACTOR IN THE PERSONALITY DEVELOPMENT OF POLICE OFFICERS

CZU: 159.9:34:37.015

DOI: 10.46728/pspj.2024.v46.i1.p67-77

Lenuța OLARU

drdă, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
ofițer psiholog – Inspectoratul de Poliție Județean Olt, România
<https://orcid.org/0009-0007-2141-9088>

Rezumat

Studiul a investigat autonomia personală în rândul polițiștilor, analizând patru dimensiuni esențiale: valorică, cognitivă, emoțională și comportamentală, precum și influența acestui construct asupra trăsăturilor de personalitate. Eșantionul de cercetare a fost alcătuit din 38 de subiecți (polițiști operativi) angajați ai Poliției Române, cu media de vârstă de 39,8 ani. Rezultatele înregistrate au arătat că autonomia personală se manifestă peste medie la polițiști, valorile obținute depășind media teoretică pentru toate dimensiunile autonomiei personale. De asemenea, au fost identificate corelații semnificative între dimensiunile autonomiei personale și anumite trăsături de personalitate, cum sunt căutare impulsivă de senzații, neuroticism-anxietate sau dezirabilitate socială. Analiza rezultatelor a evidențiat diferențele nesemnificative din punct de vedere statistic cum ar fi factorii demografici corelațiile de gen și vârstă. Aceste constatări sugerează că autonomia personală este o trăsătură relativ stabilă, independentă de factori demografici, dar influențată de specificul contextului profesional. Concluziile subliniază autonomiei personale ca factor important în dezvoltarea personalității polițiștilor, evidențiind necesitatea cultivării acesteia în cadrul formării și evaluării profesionale.

Cuvinte-cheie: polițiști, autonomie personală, autonomie valorică, comportamentală și emoțională, trăsături de personalitate,

Abstract

The study investigated personal autonomy in among police officers, analyzing four essential dimensions: cognitive, emotional and behavioral dimensions, as well as the influence of this construct on personality traits. The research sample consisted of 38 subjects (operational police officers) employed by the Romanian Police, with an average age of 39.8 years.

The results showed that personal autonomy was manifested at an above-average level among the officers, with scores exceeding the theoretical average across all dimensions of personal autonomy. Additionally, significant correlations were identified between the dimensions of personal autonomy and certain personality traits, such as impulsive sensation-seeking, neuroticism-anxiety, and social desirability. The analysis revealed statistically insignificant differences related to demographic variables such as gender and age. These findings suggest that personal autonomy is a relatively stable trait, independent of demographic factors but influenced by the specific professional context. The conclusions highlight personal autonomy as an important factor in the development of police officers' personality,

emphasizing the need to cultivate this trait within professional training and evaluation processes.

Keywords: police officers, personality traits, personal autonomy, value, behavioral and emotional autonomy.

Introducere Autonomia personală este un construct dificil de definit, întrucât în literatura de specialitate conceptul este descris uneori extrem de diferit. R.M. Ryan și E.L. Deci descriu autonomia personală ca o trăsătură de personalitate ce diferențiază un individ de ceilalți, reflectând orientarea sa generală în relațiile cu mediul, fie el fizic sau social [6]. U. Șchiopu tratează autonomia ca un nivel de libertate, ca o abilitate de a delibera într-un mod liber și neinfluențat, caracterizând-o drept o trăsătură psihologică asociată conștiinței de sine și personalității [12]. Caldwell [13] definește autonomia personală ca abilitatea unei persoane competente de a-și conduce propria viață și de a lua decizii bazate pe informațiile disponibile.

De-a lungul timpului, în filozofie și psihologie, termenul de autonomie personală a fost asociat cu diverse noțiuni, unele definite imprecis sau vag, cum ar fi: libertate, alegere, decizie, independență, condiționare, intenționalitate, cauză, motivație, determinare, raționalitate, responsabilitate, control, voință, agent, scop și sine [7]. Numeroși specialiști din domeniul psihologiei, precum și diverse dicționare, consideră că autonomia și independența se suprapun, fie integral, fie parțial. Adesea, unul dintre acești termeni este definit sau explicat prin raportare la celălalt. Din vasta literatură despre autonomia personală, Monica Albu a selectat definițiile care consideră autonomia personală ca un construct distinct de independență. Astfel, autoarea oferă următoarea definiție: "Autonomia personală este o trăsătură a personalității care constă, pe de o parte, în capacitatea de autodeterminare a individului, în abilitatea sa de a lua singur decizii cu privire la propria viață și în capacitatea sa de a duce la îndeplinire aceste decizii,

prin inițierea, organizarea, supervizarea și revizuirea acțiunilor proprii fără a fi controlat de forțe externe sau de constrângeri, evaluând opțiunile existente și luând în considerare propriile interese, nevoi și valori, iar pe de altă parte, în sentimentul pe care îl are persoana că dispune atât de abilitatea de a face alegeri cu privire la direcția acțiunilor sale, cât și de libertatea de a duce la îndeplinire aceste alegeri." [10, pag. 7] Cei mai mulți autori care au studiat autonomia personală o consideră un construct multidimensional. Cu toate acestea, nu există un consens cu privire la dimensiunile sale, acestea variind atât ca număr, cât și ca semnificație în funcție de fiecare autor. În literatură, se regăsesc dimensiuni cu definiții aproape identice, dar denumite diferit, precum și dimensiuni cu semnificații distincte, dar care poartă aceeași denumire. Astfel se vorbește despre autonomie atitudinală, cognitivă, emoțională, comportamentală, funcțională, valorică.

Majoritatea instrumentelor dezvoltate în România pentru evaluarea autonomiei personale se concentrează doar pe o singură componentă a autonomiei sau pe un anumit domeniu specific în care aceasta se manifestă. Exemple de astfel de instrumente sunt relativ puține: Scala generală de autonomie în învățare [5], care măsoară autonomia în învățare la elevii de liceu; Chestionarul A/H (Autonomie/Heteronomie) [3] evaluează, prin cele două scale ale sale, încrederea în propriile capacități și gradul de independență față de opiniile celor din jur (părinți, profesori, prieteni); Chestionarul pentru evaluarea autonomiei în gândire [4], ai cărui itemi se referă la 7 dintre cele 8 criterii utilizate de Lipman [8] pentru definirea autonomiei în gândire.

FFPI (Five-Factor Personality Inventory) [9], adaptat în România de Monica

Albu [1], și Chestionarul CP5F (Chestionarul de Personalitate cu 5 Factori), creat de Monica Albu [2] pe baza modelului FFPI, includ fiecare o scală dedicată măsurării autonomiei personale. Totuși, aceste instrumente nu oferă informații detaliate despre dimensiunile specifice ale autonomiei.

Singurul instrument validat în acest domeniu, Chestionarul AP, a fost conceput pe baza unei abordări a autonomiei personale ca un construct compus din patru dimensiuni: autonomie cognitivă, comportamentală, emoțională și valorică. Aceste dimensiuni au fost subiectul unor numeroase studii în literatura psihologică, însă în România nu există instrumente dedicate evaluării acestora. Și chiar dacă unii autori au considerat autonomia personală ca fiind o trăsătură de personalitate, această dimensiune nu a fost inclusă nici în Modelul tri-dimensional P-E-N al lui Eysenk (Psihoticism-Extraversiune-Neuroticism) și nici în Modelul Big Five (Căutare impulsivă de senzații-Sociabilitate-Neuroticism/Anxietate-Agresivitate/ostilitate-Activitate), descris pe larg de către Mihaela Minulescu [11]. Cu toate acestea, Autonomia personală pare a fi integrată în multe dintre dimensiunile de personalitate descrise de cele două modele.

Scopul cercetării: Plecând de la cele prezentate mai sus și problematizând influența autonomiei personale în dezvoltarea trăsăturilor de personalitate, cercetarea noastră are drept scop stabilirea gradului de autonomie personală în rândul polițiștilor și surprinderea unei relații între această dimensiune și trăsăturile de personalitate (de tip Big Five) măsurate.

Metodologia cercetării: Studiul a fost efectuat pe un eșantion format din 38 de subiecți (polițiști operativi) angajați ai Poliției Române, cu vârste între 22 și 53 de ani, având o medie de vârstă de 39,08 ani. Din punct de vedere al distribuției pe gen, 63,2% dintre participanți sunt bărbați, iar 36,8% sunt femei.

Ipotezele cercetării:

1. Presupunem că autonomia personală este o dimensiune care se manifestă intens (peste medie) la polițiști, sub toate formele ei: valorică, cognitivă, emoțională și comportamentală.

2. Există o relație directă între autonomia personală și trăsăturile de personalitate evaluate.

3. Presupunem că rezultatele la proba de autonomie personală sunt influențate de factorii de gen și vârsta subiecților.

Instrumentele de cercetare

În cercetare am utilizat **Chestionarul de evaluarea autonomiei personale (AP) și Chestionarul ZKPQ.**

a) Chestionarul de evaluarea autonomiei personale (AP) este destinat să evalueze patru dimensiuni ale autonomiei personale: cognitivă, comportamentală, emoțională și valorică. O autonomie personală scăzută poate contribui la performanțe școlare sau profesionale reduse, precum și la apariția unor tulburări de comportament. Chestionarul AP evaluează patru dimensiuni ale autonomiei personale, definite după cum urmează:

Autonomia cognitivă reprezintă capacitatea de a gândi independent, de a-ți forma propriile opinii și de a lua decizii; abilitatea de a analiza critic; dorința de a-ți extinde și îmbunătăți cunoștințele (nevoia de informare); aptitudinea de a te autoevalua; încrederea în propriile forțe; credința în libertatea de a alege ce să faci.

Autonomia comportamentală se referă la capacitatea de a-ți gestiona propriul comportament și de a acționa pe baza deciziilor personale.

Autonomia emoțională se referă la independența în formarea și exprimarea emoțiilor.

Autonomia valorică constă în dezvoltarea unui set personal de convingeri și principii, rezistente la influențele externe.

b) Chestionarul ZKPQ (Zuckerman-Kuhlman Personality Questionnaire) este un instrument conceput pentru

a măsura cinci dimensiuni ale personalității, în concordanță cu Modelul Alternativ al celor Cinci Factori (Alternative Five-Factor Model - AFFM). Aceste dimensiuni sunt:

Căutarea impulsivă de senzații reprezintă o trăsătură de personalitate caracterizată de tendința de a căuta în mod constant experiențe noi și intense, adesea fără a ține cont de riscurile sau consecințele implicate. Această dorință poate fi alimentată de nevoia de aventură, excitație sau evadare din rutină, precum și de dorința de a experimenta emoții puternice și plăcute. Comportamentul asociat acestei trăsături se manifestă în diverse forme, inclusiv implicarea în activități cu risc ridicat. Persoanele care prezintă un nivel ridicat al căutării impulsive de senzații pot întâmpina dificultăți în menținerea relațiilor stabile sau în atingerea obiectivelor pe termen lung, din cauza dorinței lor constante de noutate și stimulare. Deși această trăsătură poate avea beneficii, precum stimularea creativității și a spiritului de aventură, ea poate implica și riscuri, cum ar fi impactul negativ al deciziilor impulsive.

Sociabilitatea se referă la dorința și abilitatea de a interacționa și comunica eficient cu ceilalți. Fiind ființe sociale prin natura lor, oamenii își dezvoltă prin sociabilitate aspectele emoționale, cognitive și sociale. Interacțiunile sociale contribuie la învățarea abilităților sociale, la formarea relațiilor interpersonale, la dezvoltarea empatiei și la obținerea sprijinului emoțional din partea celor din jur. Nivelurile de sociabilitate variază considerabil de la o persoană la alta. Unele persoane, mai introvertite, preferă interacțiuni mai reduse și mai liniștite, în timp ce altele, mai extravertite, se simt în largul lor în contexte sociale dinamice și aglomerate. Indiferent de aceste diferențe individuale, sociabilitatea este esențială pentru bunăstarea generală, contribuind la construirea unor relații sănătoase și satisfăcătoare.

Neuroticismul-anxietatea reprezintă predispoziția unei persoane de a experimenta emoții negative, precum anxietatea, depresia și stresul, în special atunci când scorurile sunt ridicate. Persoanele cu un nivel crescut de neuroticism sunt mai sensibile la stres și reacționează intens la situații percepute ca dificile sau amenințătoare. Acestea tind să își facă griji excesive despre viitor, să se teamă de eșec sau să interpreteze negativ evenimentele din prezent. O astfel de anxietate persistentă poate influența negativ relațiile interpersonale, performanța profesională și starea generală de bine. Totuși, este esențial de menționat că neuroticismul nu este sinonim cu o tulburare de anxietate. Anxietatea moderată este o experiență normală în viața cotidiană, iar nivelul de neuroticism variază în funcție de context și de personalitatea fiecărei persoane.

Agresivitatea-ostilitatea Agresivitatea se manifestă prin tendința de a reacționa sau acționa într-un mod ostil sau violent față de ceilalți, fie prin comportamente fizice, fie prin exprimări verbale agresive. Aceasta poate fi direcționată atât către alte persoane, cât și către propria persoană. Ostilitatea, în schimb, este o trăsătură de personalitate definită de resentimente, suspiciune și o atitudine antagonică față de ceilalți. Persoanele cu un nivel crescut de ostilitate tind să interpreteze greșit intențiile celor din jur, ceea ce le face mai susceptibile la conflicte interpersonale. Atât agresivitatea, cât și ostilitatea pot fi intensificate de factori precum stresul, frustrarea, furia reprimată sau dificultățile în gestionarea emoțiilor. De asemenea, aceste comportamente pot fi asociate cu trăsături de personalitate precum neuroticismul sau narcisismul, contribuind la dinamica lor complexă.

Activitatea se referă la orice acțiune sau proces prin care o persoană sau un grup își dedică energia pentru a realiza un scop. Aceasta include implicare fizică, intelectuală sau creativă în diverse acțiuni

sau procese. Care se exprimă prin munca, exercițiile fizice, hobby-urile, învățarea, socializarea sau relaxarea. Un nivel ridicat de activitate poate deveni frustrant

sau plictisitor atunci când activitățile desfășurate sunt percepute ca monotone sau lipsite de sens, afectând astfel starea de bine a individului.

Tabelul 1.

Verificarea normalității datelor

	Sstatistic	df	Shapiro-Wilk
			Sig.
Autonomie_valorică	.972	38	.444
Autonomie_comportamentală	.958	38	.161
Autonomie_cognitivă	.949	38	.080
Autonomie_emoțională	.967	38	.326
Scor_global_AP	.971	38	.422
Sociabilitate	.932	38	.023
CIS	.939	38	.040
Activitate	.929	38	.019
Neuroticism_anxietate	.657	38	.000
Agresivitate_ostilitate	.904	38	.003
Dezirabilitate_sociala	.931	38	.022

Dezirabilitatea socială se referă la tendința unei persoane de a-și prezenta imaginea într-un mod mai favorabil, decât reflectă realitatea. Un scor ridicat în această dimensiune indică o predispoziție de a oferi informații false sau distorsionate, cu scopul de a ascunde adevărul despre propria personalitate. Acest comportament implică o dorință de a fi perceput într-o lumină pozitivă de către ceilalți, ceea ce poate duce la exagerarea calităților personale sau la minimizarea defectelor. Astfel, dezirabilitatea socială reflectă eforturile conștiente sau inconștiente de a influența modul în care o persoană este percepută în contexte sociale.

Rezultate și discuții. Datele colectate în urma aplicării probelor au fost analizate utilizând programul de procesare statistică SPSS 16.0. Ținând cont de numărul mic de subiecți și de faptul că nu toate scorurile noastre au o distribuție normală, în prelucrarea statistică a datelor, am utilizat doar proceduri neparametrice de calcul. După cum se observă în Tabelul 1, doar datele

obținute la proba de Autonomie personală sunt normal distribuite (val. sig. > 0,05).

H1. Pentru a confirma prima ipoteză ” Presupunem că autonomia personală este o dimensiune care se manifestă intens (peste medie) la polițiști, sub toate formele ei: valorică, cognitivă, emoțională și comportamentală”, am aplicat **Chestionarul de evaluarea autonomiei personale (AP)** aceasta este confirmată de datele obținute (fig. 1).

Valorile medii ale scorurilor obținute de polițiști la Scala de Autonomie personală sunt peste media teoretică a scorurilor obținute de populația pe care a fost validat instrumentul, pentru același interval de vârstă. Astfel:

- **Autonomie valorică** – Polițiștii obțin o medie de **30,55**, comparativ cu media populației generale de **27,65**, indicând o mai mare independență în ceea ce privește valorile și principiile personale. Acest rezultat poate indica necesitatea polițiștilor de a dispune de un set clar de valori pentru a face față situațiilor complexe și ambigue;

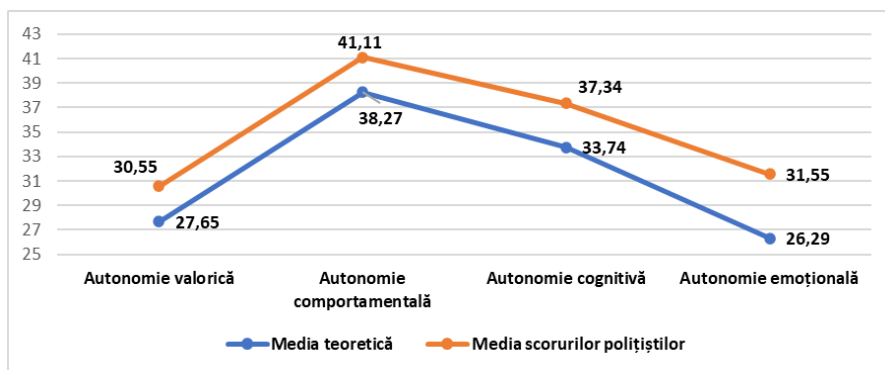

Figura 1. Medie teoretică versus medie scoruri autonomiei personale

- **Autonomie comportamentală** – Media de **41,11** în rândul polițiștilor, față de **38,27** în populația generală, sugerează un nivel ridicat de independență în luarea deciziilor și asumarea acțiunilor proprii. Această trăsătură este esențială în profesia de polițist, unde rapiditatea și eficiența deciziilor pot avea consecințe majore;

- **Autonomie cognitivă** – Cu o medie de **37,34**, comparativ cu **33,74** în populația generală, rezultatele evidențiază un grad ridicat de independență în gândire și în procesul decizional. Această caracteristică reflectă abilitatea polițiștilor de a analiza situații complexe și de a gândi critic în medii dificile;

- **Autonomie emoțională** – Media de **31,55** obținută de polițiști, în contrast cu **26,29** la populația generală, indică o capacitate superioară de a gestiona propriile emoții și de a-și menține echilibrul emoțional. Acest aspect este crucial pentru polițiști, având în vedere natura stresantă și solicitantă a activității lor profesionale;

- **Scor global AP** – Diferența dintre media polițiștilor (**140,63**) și media populației generale (**125,96**) este semnificativă. Acest rezultat confirmă faptul că autonomia personală, ca ansamblu, este mai dezvoltată în rândul polițiștilor decât în rândul populației generale.

H2. A doua ipoteză, precum că ”Există o relație directă între autonomia personală

și trăsăturile de personalitate evaluate”. a fost confirmată parțial de rezultatele obținute (tab. 2).

Din tabelul 2 se poate observa, singurele corelații semnificative din punct de vedere statistic au fost următoarele:

- Există o corelație semnificativă negativă între Autonomia valorică și Căutarea impulsivă de senzații (Coeficientul Spearman = $-0,405$, $DF=36$, $p=0,012$). Acest rezultat indică faptul că polițiștii care manifestă un nivel ridicat de autonomie valorică tind să aibă o atracție mai scăzută față de comportamentele impulsive sau orientate către senzații puternice. Aceasta reflectă o preferință pentru decizii bazate pe principii clare și o stabilitate valorică, în contrast cu tendințele de impulsivitate.

- Există o corelație semnificativă pozitivă între Autonomia valorică și Dezirabilitate socială (Coeficientul Spearman = $0,394$, $DF=36$, $p=0,014$). Relația pozitivă sugerează că persoanele cu o autonomie valorică mai ridicată sunt mai preocupate de modul în care sunt percepute social, ceea ce poate reflecta importanța conformării la normele morale sau sociale în profesia lor.

- Există o corelație semnificativă negativă între Autonomia comportamentală și Neuroticism-anxietate (Coeficientul Spearman = $-0,349$, $DF=36$, $p=0,032$). Această corelație indică faptul că polițiștii

Tabelul 2.

Corelații semnificative autonomie personală – Dimensiuni de personalitate evaluate

			CIS	Neuroticism anxietate	Dezirabilitate sociala
Spearman's rho	Autonomie valorica	Correlation Coefficient	-.405*	-.289	.394*
		Sig. (2-tailed)	.012	.079	.014
		N	38	38	38
	Autonomie comporta- mentală	Correlation Coefficient	-.116	-.349*	.228
		Sig. (2-tailed)	.487	.032	.169
		N	38	38	38
	Autonomie emoțională	Correlation Coefficient	-.284	-.529**	.392*
		Sig. (2-tailed)	.084	.001	.015
		N	38	38	38
	Scor_glo- bal_AP	Correlation Coefficient	-.329*	-.388*	.349*
		Sig. (2-tailed)	.044	.016	.032
		N	38	38	38

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

cu un nivel crescut de autonomie comportamentală tind să manifeste mai puține trăsături de anxietate sau instabilitate emoțională. Independența comportamentală pare a fi asociată cu o încredere sporită în propriile acțiuni și decizii, ceea ce reduce vulnerabilitatea la anxietate.

- Există o corelație semnificativă negativă între Autonomia emoțională și Neuroticism-anxietate (Coeficientul Spearman = -0,529, DF=36, p=0,001). Această relație puternic semnificativă indică faptul că autonomia emoțională este invers proporțională cu tendințele de anxietate sau instabilitate emoțională. Polițiștii cu un nivel crescut de autonomie emoțională sunt mai bine echipați să-și gestioneze emoțiile și să facă față stresului.

- Există o corelație semnificativă pozitivă între Autonomia emoțională și Dezirabilitate socială (Coeficientul Spearman = 0,392, DF=36, p=0,015). Această asociere sugerează că polițiștii care își gestionează emoțiile în mod eficient sunt,

de asemenea, mai preocupați de conformitatea socială și de menținerea unei imagini pozitive în fața celorlalți.

- Există o corelație semnificativă negativă între Scorul global al Autonomiei personale și Căutarea impulsivă de senzații (Coeficientul Spearman = -0,329, DF=36, p=0,044). Nivelurile ridicate ale autonomiei personale globale sunt asociate cu o atracție mai scăzută față de comportamentele impulsive, indicând un control sporit asupra tendințelor spontane.

- Există o corelație semnificativă negativă între Scorul global al Autonomiei personale și Neuroticism-anxietate (Coeficientul Spearman = -0,388, DF=36, p=0,016). Acest rezultat confirmă faptul că autonomia personală globală este asociată cu o mai mare stabilitate emoțională și un risc mai scăzut de manifestare a trăsăturilor de anxietate.

- Există o corelație semnificativă pozitivă între Scorul global al Autonomiei personale și Dezirabilitate socială

(Coeficientul Spearman = 0,349, DF=36, p=0,032). Relația indică faptul că o autonomie personală ridicată este asociată cu o mai mare preocupare pentru acceptarea socială și conformarea la normele sociale.

H3. Presupunem că rezultatele la proba de autonomie personală sunt influențate de factori de gen și vârsta subiecților”, a fost infirmată de prelucrarea statistică a datelor (tab 3)

➤ Rezultatele confirmă că la variabila de gen, nu există diferențe semnificative statistic între bărbați și femei pentru eșantionul analizat. Urmărind media rangurilor, observăm faptul că polițiștii de gen feminin obțin valori mai mari la toate scalele de autonomie personală: autonomie valorică (23,82), autonomie comportamentală (23,11), autonomie cognitivă (21,89), autonomie emoțională (20,82) și scor global AP (23,25).

Tabelul 3.

Autonomie personală la variabila de gen

	Gen	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Autonomie_valorică	masculin	24	16.98	407.50
	feminin	14	23.82	333.50
	Total	38		
Autonomie_comportamentală	masculin	24	17.40	417.50
	feminin	14	23.11	323.50
	Total	38		
Autonomie_cognitivă	masculin	24	18.10	434.50
	feminin	14	21.89	306.50
	Total	38		
Autonomie_emoțională	masculin	24	18.73	449.50
	feminin	14	20.82	291.50
	Total	38		
Scor_global_AP	masculin	24	17.31	415.50
	feminin	14	23.25	325.50
	Total	38		

Cu toate acestea, testul U Mann-Whitney a arătat că nu există diferențe semnificative statistic între polițiștii de gen masculin și cei de gen feminin, pentru niciuna din dimensiunile autonomiei personale analizate: autonomie valorică (U=107,500, N1=24, N2=14, p two-tailed p=0,066), autonomie comportamentală (U=117,500, N1=24, N2=14, p two-tailed p=0,125), autonomie cognitivă (U=134,500, N1=24, N2=14, p two-tailed p=0,307), autonomie emoțională (U=149,500, N1=24, N2=14, p two-tailed p=0,574), scor global AP (U=115,500, N1=24, N2=14, p two-tailed p=0,112). (tab. 4)

Aceste rezultate sugerează că, deși există o ușoară tendință ca polițiștii de gen feminin să obțină scoruri mai ridicate, diferențele observate nu sunt suficient de mari pentru a fi relevante statistic.

La variabila de vârstă, de asemenea nu au fost înregistrate corelații semnificative între această variabilă și dimensiunile scalei de autonomie personală (tab 5).

Există corelații negative nesemnificative între vârstă și autonomie:

- Autonomia valorică (Coeficientul Spearman = -0,173, DF=36, p=0,298) - indică o ușoară tendință ca autonomia valorică să scadă odată cu creșterea vârstei, însă această relație nu este semnificativă statistic;

Tabelul 4.

Test Statistics^b

	Autonomie valorică	Autonomie comportamentală	Autonomie cognitivă	Autonomie emoțională	Scor global_ AP
Mann-Whitney U	107.500	117.500	134.500	149.500	115.500
Wilcoxon W	407.500	417.500	434.500	449.500	415.500
Z	-1.838	-1.534	-1.021	-.561	-1.589
Asymp. Sig. (2-tailed)	.066	.125	.307	.574	.112
Exact Sig.	.067 ^a	.128 ^a	.315 ^a	.580 ^a	.113 ^a

a. Not corrected for ties.

b. Grouping Variable: Gen

Tabelul 5.

Corelații Vârstă – Autonomie personală

		Vârstă
Spearman's rho	Autonomie_valorică	Correlation Coefficient
		-.173
		Sig. (2-tailed)
		.298
		N
		38
	Autonomie_comportamentală	Correlation Coefficient
		-.050
		Sig. (2-tailed)
		.766
		N
		38
	Autonomie_cognitivă	Correlation Coefficient
		-.041
		Sig. (2-tailed)
		.808
		N
		38
	Autonomie_emoțională	Correlation Coefficient
		-.272
		Sig. (2-tailed)
		.099
		N
		38
	Scor_global_AP	Correlation Coefficient
		-.142
		Sig. (2-tailed)
		.396
		N
		38

• Autonomia comportamentală (Coeficientul Spearman = -0,050, DF=36, p=0,766) - Corelația aproape nulă sugerează o lipsă de relație între autonomie comportamentală și vârstă. Acest rezultat indică faptul că nivelul de independență în luarea deciziilor și acțiunile comportamentale rămân relativ constante, indiferent de vârstă;

• Autonomia cognitivă (Coeficientul Spearman = -0,041, DF=36, p=0,808) -

Corelația negativă foarte slabă arată că autonomia cognitivă nu este influențată de variațiile de vârstă, ceea ce indică o stabilitate a capacității de gândire independentă și procesare cognitivă în rândul subiecților analizați;

• Autonomia emoțională (Coeficientul Spearman = -0,272, DF=36, p=0,099) - Deși corelația negativă între autonomie emoțională și vârstă este ceva mai pronunțată, aceasta rămâne nesemnificativă sta-

tistic. Tendința observată ar putea sugera o ușoară scădere a capacității de a gestiona emoțiile pe măsură ce vârsta crește, dar acest rezultat nu poate fi generalizat;

- Scorul global AP (Coeficientul Spearman = -0,142, DF=36, p=0,396) - Corelația negativă slabă indică o relație foarte slabă și nesemnificativă între vârstă și autonomia personală globală.

Concluzii

Studiul confirmă ipoteza conform căreia polițiștii manifestă un nivel ridicat de autonomie personală pentru toate cele patru dimensiuni analizate: valorică, cognitivă, emoțională și comportamentală. Această trăsătură pare a fi consolidată de specificul profesiei, care presupune luarea rapidă a deciziilor, asumarea responsabilității, gestionarea situațiilor tensionate și menținerea echilibrului emoțional în condiții de stres. Mediul profesional solicitant contribuie, cel mai probabil, la dezvoltarea unor trăsături accentuate de autonomie, esențiale pentru performanța și adaptarea în cadrul instituțiilor de ordine publică.

Analiza corelațiilor dintre autonomia personală și trăsăturile de personalitate a relevat o relație complexă: autonomia valorică este asociată pozitiv cu dezirabilitatea socială și negativ cu impulsivitatea;

autonomia emoțională și comportamentală sunt influențate negativ de neuroticism, în timp ce scorul global al autonomiei corelează pozitiv cu conformarea socială și negativ cu trăsăturile instabile sau impulsive. Aceste rezultate sugerează că autonomia personală este susținută de stabilitatea emoțională și autocontrol, dar și de o anumită preocupare față de normele sociale și imaginea personală. Pe de altă parte, nu s-au identificat diferențe semnificative între bărbați și femei, iar corelațiile între vârstă și dimensiunile autonomiei au fost foarte slabe și nesemnificative statistic. Acest fapt sugerează că autonomia personală este o trăsătură relativ stabilă și uniformă în rândul polițiștilor, independentă de factorii demografici, dar modelată în principal de experiența profesională și contextul organizațional.

În concluzie, autonomia personală reprezintă un element central în profilul psihologic al polițistului, contribuind la eficiența decizională, la gestionarea stresului, la asumarea responsabilităților și la menținerea integrității profesionale. Rezultatele studiului pot constitui un punct de plecare valoros pentru programe de formare și intervenție psihologică dedicate personalului din structurile de ordine publică.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. ALBU, M., (1999), *Câteva rezultate privind validitatea Chestionarului de Personalitate cu Cinci Factori (FFPI)*, Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane, prezentate la sesiunea științifică anuală 1998, Institutul de Cercetări Socio-Umane, Academia Română – Filiala Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 74-78 p., ISBN 978-606-799-024-9, ISBN 978-973-109-622-3.
2. ALBU, M., (2008), *Un nou chestionar de personalitate: CP5F*, Incursiuni psihologice în cotidian, Cluj-Napoca, Editura ASCR, 7-23 p., ISBN 978-973-7973-70-2
3. BERAR, I., ALBU, M., (2006a), *Evaluarea autonomiei personale la vârstă*

adolescenței, Anuarul Institutului de Istorie George Bariț din Cluj-Napoca, Seria Humanistica, tom IV, 7-19 p., ISBN 978-606-8244-45-7

4. BERAR, I., ALBU, M., (2006b), *Un chestionar pentru evaluarea autonomiei personale la adolescenți*, Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane, vol. 15, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 30-41p., ISBN 978-973-109-269-0

5. CÎMPIAN, E.I., (2005), *Asumarea responsabilităților legate de activitatea de învățare: date preliminare obținute la Scala generală de autonomie în învățare*, Studii și cercetări din domeniul științelor socio-uma-

ne, vol. 14, Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 53-66 p., ISBN 978-606-6234-45-7

6. FAICIUC, L., (2004a), *Autonomia comportamentală: definire și căi de dezvoltare*, Cercetări și aplicații în psihologie, Editurile Augusta și Artpress, Timișoara, 129-141 p., ISBN 978-606-8244-45-7

7. FAICIUC, L., (2004b), *Comportamentul autonom: fantoma de la operă*, Anuarul Institutului de Istorie „George Bariț” din Cluj-Napoca, Seria Humanistica, tom II, 31-39 p., ISBN 978-606-8244-45-7

8. FAICIUC, L., (2005), *Factori importanți în determinarea comportamentului autonom*, Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane, vol. 14, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 89-100 p., ISBN 978-973-109-269-0

9. HENDRIKS, A.A.J., (1997), *The Construction of the Five-Factor Personality*

Inventory (FFPI), Teză de doctorat, Rijksuniversiteit Groningen.

10. MICLEA, M., PORUMB, M., CO-TÂRLEA, P., ALBU, M., (2009), *Cognitrom Assessment System Personalitate și Interese*, Cluj – Napoca, ISBN 978-973-7973-73-3

11. MINULESCU, M., (1996), *Chestionarele de personalitate în evaluarea psihologică*, Editura Garell Publishing House, București, ISBN 973-97471-2-4

12. ȘCHIOPU, U. (coord.), (1997), *Dicționar de psihologie*, Editura Babel, București, ISBN: 973-48-1027-8

13. CALDWELL, C., (2003), *Personal autonomy: Development of a NOC Label*, International Journal of Nursing Terminologies and Classifications, 12-13 p., DOI: 10.1111/j.1744-618X.2003.012_2.x
ISSN:2047-3087 E ISSN:2047-3095

Primit la redacție: 30.12.2024

Acceptat spre publicare: 15.05.2025